08.05.23р. 05гр. укр. мова

Доброго дня! Тема уроку. Стилістичні помилки

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою: moshev2020@icloud.com

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

- ***Перегляньте відеоурок.*** Стилістична норма. Стилістична помилка. https://www.youtube.com/watch?v=Fq94UL5JcgU

Із скарбнички мудрих думок

За своєю милозвучністю українська мова займає чільне місце не тільки серед слов'янських мов, але й серед мов європейських. Милозвучність народної української мови значно більша, ніж мови літературної. Вчімося мови від народу!

Наша мова надзвичайно милозвучна фонетично: а) не любить збігу голосних звуків у словах, що стоять поруч; б) не любить немилозвучного збігу приголосних звуків.

Українська мова надзвичайно гнучка морфологічно: багата подвійними формами (І. Огієнко).

Виразність і дієвість мовлення залежать не тільки від того, наскільки точно і уміло дібрані слова і словосполучення, але і від розміщення слів у реченні відповідно до стилю мовлення, висловленої думки, почуття, настрою (М. Пентилюк).

Стилістичні помилки

Достоїнство стилю полягає в ясності: доказом цього служить те, що якщо промова є не ясною, вона не досягає своєї мети. Стиль не повинен бути ні занадто низьким, ні занадто високим, але повинен відповідати предметові мовлення (Арістотель)

Мова має багато сфер застосування. По-різному говорять у побуті, на виробництві, на офіційних зборах, на мітингу. Інші мовні засоби використовуються при написанні наукової праці, ділового документа, художнього твору. Адже кожен із цих стилів мовлення — усних і писемних — має свою мету, яка досягається використанням різних слів і форм, вимагає різної побудови речення. Отже, людина повинна знати матеріал мови — її словник, і граматичні правила —і, крім того, має навчитися вміло їх використовувати, відповідно до мети висловлювання (М. Русанівський).

На замітку учневі

Інформаційний дайджест

Розмовний стиль сформувався в неофіційних, побутових обставинах за умов невимушеного спілкування. Стильові риси: конкретність, розмовна образність, емоційність, простота, невимушеність.

Художній стиль сформувався у процесі розвитку художньої літератури. Основна мета — образне відображення дійсності й емоційний вплив на думки та почуття читача чи слухача. Основні ознаки: образність, емоційність, експресивність.

Основна мета наукового стилю — розкриття встановлених ознак описуваного явища, подання точних відомостей, покращення знань читача.

Публіцистичний стиль охоплює своєрідні мовні особливості політичних і літературно-критичних статей, преси. В цьому стилі органічно поєднуються найістотніші риси стилів наукової і художньої мови — точність, образність, емоційність.

У офіційно-діловому чітко додержується прийнятий порядок оформлення відповідних документів, використовуються стандартні звороти, свої слова-терміни. Не допускаються емоційно забарвлені слова.

Конфесійний стиль обслуговує церковне життя. Основні види: молитви, проповіді, промови.

Стилістичні функції мовних та синтаксичних одиниць

Загальновживані слова — це ядро словника, словниковий фонд, що не змінюється протягом віків. Ці слова не закріплені за жодним стилем, у них нема стилістичного забарвлення. Лише коли вони вживаються у переносному значенні, то набувають функціонально-стилістичного забарвлення (художній стиль). Суспільно-політична лексика використовується у публіцистичному стилі, у науковому — у сфері суспільних наук.

Термінологічна лексика найбільш характерна для наукового стилю. З іншими стилістичними функціями слова-терміни використовується в офіційно-діловому, публіцистичному, художньому, розмовному.

Без іншомовних слів не обходиться науковий, офіційно-діловий, публіцистичний. У художньому — для характеристики персонажів, відображення колориту країни, про яку йде мова.

Розмовно-просторічні слова характерні тільки для розмовного, рідше — художнього стилю.

У розмовному стилі використовуються прості, складносурядні, безсполучникові складні речення.

У науковому і офіційно-діловому частіше вживаються складнопідрядні речення: сполучні слова та сполучники дозволяють чіткіше передати смислові відношення між частинами речення.

У художньому стилі представлені всі типи простих і складних речень, синтаксично нечленовані конструкції (слова-речення, незакінчені речення, речення-звертання).

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

1. Закінчіть речення. Наведіть власні приклади чи випишіть з відповідної літератури

1. Науковий стиль — це мова…
Жанри стилю:..
Мовні засоби:..
2. Офіційно-діловий обслуговує…
Жанри стилю:..
Мовні засоби:..
3. Публіцистичний — мова…
Жанри:..
Мовні засоби:..
4. Розмовний існує…
Жанри:..
Мовні засоби:..
5. Художній — мова…
Жанри:..
Мовні засоби:...
6. Конфесійний — мова…
Жанри:..
Мовні засоби:..

Стилістичні помилки

1	Порушення стилістичної єдності тексту: стилістична несумісність слів, різностильові синтаксичні структури, різностильове забарвлення тексту (сполучення слів різних стилів)
2	Неправильне вживання слів з переносним значенням, фразеологізмів, штучна образність.
3	Невміння користуватися граматичними синонімами (варіантами словоформ, словосполучень, речень у текстах різних стилів)
4	Невиправдане вживання мовних штампів, кліше, слів-паразитів
5	Порушення милозвучності мовлення
6	Невмотивоване нагромадження одних і тих же частин мови або їх форм
7	Уживання громіздких, одноманітних синтаксичних конструкцій, що роблять текст стилістично невиразним

2. Проаналізуйте допущені помилки згідно поданої таблиці. Запишіть правильний варіант.

І. 1. Життя Горпини у пані стало таким самим, як смерть. 2. Столяр передав учням світ прекрасний досвід. 3. Карпенко-Карий дотепно використав куркуля Калитку у п'єсі "Сто тисяч". 4. Коли було сумно, з ним говорили книги. 5.Екскурсанти оглядали звалища старовинного замку. 6. Тема визвольної боротьби є провідною у багатьох творах Т. Шевченка. 7. Ні, значить, завтра у мене буде вільний день. 8. Коли відчуєш, так би мовити, під ногою міцні східці, йдеш, так би мовити, сміло, не озираючись. 9.Не можна не вказати на недоліки у вашій роботі. 10. Професор далі балакав про фонетичні особливості староукраїнської мови. 11. Червоною ниткою через усю поему проходить думка про об'єднання руських князів для захисту батьківщини. 12. У цій статті розповідь про навчання учнів шкіл Львова у давнину. 13. Шляхом створення підросту зберігаються водоохоронні й ґрунтозахисні властивості лісу. 14. Пушкін володів могутньою творчою фантазією, знанням життя і сміливістю в його змалюванні. 15. М. Гоголь показав життя чиновницької Росії і гостро висміяв хабарництво, підлабузництво, тупість.

3. Списати, розкриваючи дужки. Пояснити засоби милозвучності мови.

1.Організовано пройшов фестиваль (у, в) Миргороді. 2. (У, в) школі після дзвінка настала тиша. 3. Від спеки на вітах листя (уже, вже) всихало. 4. От сонечко (уже, вже) за синю гору запало. 5. Боксер вміло (знову, знов) ухилився від удару. 6. На зборах учні говорили про успішність, вирішували (і, й) інші питання. 7. Люди вийшли на вулиці (й, і) площі, винесли свою радість (у, в) святкові колони. 8. Тихо спустилися тіні над селом, (у, в) серпанок його огорнули. 9. Асфальтом (укрилася, вкрилася) земля. 10. Одлунали на рампі кроки, (і, й) востаннє ударив дзвінок. 11. Борошняний пил висів (в, у) повітрі. 12. Трави стояли тихі, бо ранок був теж тихий (і, й, та) безвітряний (і, та) обіцяв сонячний жаркий день. 13. Сонце підбило (ся, сь) височенько. 14. (Роз,розі) тнулося в гущині голосне щебетання. 15. Сніжинки (з, із, зі) інеєм крутили (ся, сь), збивали (ся, сь) (у, в) купу, (і, й, та) купа росла, більшала (і, й, та), наче стовп, піднімала (ся, сь) (у, в) гору.

4. Підберіть паралельні форми, поставивши словосполучення у Д. в. та М. в. Складіть з ними речення.

1. Студент Петренко —…
2. Пам'ятник Т. Шевченку —…
3. Івась —…
4. Батько Іван —…
5. Артист Олег Бойко —…
6. Агроном Олександр Поліщук…
7. Чисте поле —…
8. Темний гай —…
9. Моє село —…
10. Густий ліс —.

5. Складіть речення із граматичними синонімами.

* Читати — читать.
* Уміти — вміти.
* Учитель — вчитель.
* Учений — вчений.
* Дізналася — дізналась.

6. Стилістичний експеримент.
Розкрийте дужки. Складіть речення в різних стилях.

Із нагоди (ювілей), звернутися на (адрес), підприємство(?) виготовлення, секція (?) вивчення, сектор (зв'язки), добрий (?) природа, залежно (?) погоди, у (напрямок) міста, лишилось у (спадок), поїхати у (справа), іти (вулиця), проходити (тінь), іти (?) полем, виключити (?) списку, (?) змозі, (вихідний) дня, за (підсумок), комісія (?) спорт.

7. Визначте стиль за поданим закінченням.

1. …Кожен повинен усвідомити необхідність бережливого ставлення до природи. Тоді її можна буде зберегти для майбутніх поколінь.

2. …Отже, об'єктом лінгвістики є мова у всій складності її компонентів і функціонування: як знаряддя формування, як структурна цілісність, як засіб створення естетичних цінностей.

3. … Любіть і вивчайте велике мистецтво музики. Воно відкриє нам цілий світ високих почуттів, емоцій. Зробить нас духовно багатими, досконалішими, чистішими.

4. … - Та чого ж не поїдете? Та нічого страшного нема, то він свистить, щоб ото на путі не стояли, щоб ні на кого не наїхати.

Домашнє завдання

Написати твір-мініатюру, розкривши зміст вислову «Слово без діла нічого не варте».